

Perehüvitiste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu eesmärk on võrdsustada lapsetoetused iga lapse kohta summas 100 eurot kuus. Hetkel on esimese ja teise lapse toetuse suurus 80 eurot, samal ajal kui kolmanda ja iga järgmise lapse kohta makstakse 100 eurot.

Lisaks tõstetakse eelnõuga üksikvanema lapse toetus 80 eurolt 100 eurole kuus. Eelnõu eesmärgiks on parandada ka üksikvanemaga laste perede toimetulekut ja tõsta üksikvanema lapse toetuse suurus võrdseks lapsetoetuse suurusega pere esimese ja iga järgmise lapse kohta. See tähendab, et lisaks tavalisele lapsetoetusele makstakse üksikvanemaga lapsele veel üks lapsetoetus lapse kohta (100 €+100 €= 200 €). Üksikvanema lapse toetus peaks tulevikus siis sarnaselt lapsetoetuse suuruse kasvamisega tõusma. Eelnõu viib kõik lapsetoetused võrdsele tasemele, kajastades selgelt põhimõtet, et iga laps on väärtuslik ning väärib võrdset riiklikku tuge.

Samuti suurendatakse eelnõuga tehtavate muudatuste kohaselt elatisabi, mida riik maksab lapsele juhul, kui elatist maksma kohustatud vanem elatist ei maksa või ei tee seda vajalikus mahus. Elatisabi suurus tõuseb 200 eurolt 300 eurole kuus. Statistikaameti andmete kohaselt on ühe vanemaga pered võrreldes teiste peretüüpidega suurimas vaesuses. Suhteline vaesus kasvas 2024. aastal kõige rohkem ehk 7,4 protsendipunkti võrra just üksikvanemaga leibkondades. Samuti kõige enam tõusis 2024. aastal absoluutne vaesus just üksikvanematega leibkondades. 2024. aastal oli absoluutses vaesuses 11% üksikvanemaga leibkondadest. Elatisabi suurendamisega tagatakse peredele lapse ülalpidamiskulude suurusega paremas vastavuses toetus, mis aitab kaasa vaesuse ennetamisele ja leevendamisele. Lisaks on oluline välja tuua, et alates 1. aprillist 2026 on elatise miinimummäär 318,62 eurot kuus. Riigi poolt on oluline järgida, et elatisabi ja elatise miinimummäär suureneks samas suurusjärgus.

Perede majanduslik toimetulek on viimastel aastatel saanud tugeva löögi – elukalliduse kiire kasv, eriti toidukorvi kallinemine, on märkimisväärselt suurendanud survet pere-eelarvele. See tähendab, et ka lapsetoetuste ostujõud on ajas vähenenud. Riigil on kohustus seista laste heaolu eest ning vähendada vaesuse ja ebavõrdsuse süvenemist. Samuti on eelnõu eesmärk aidata kõige haavatavamal sihtgruppi – üksikvanemaga peresid, kelle abivajadus on kõige suurem.

Seaduse vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälteenus.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu eesmärk on parandada lastega perede toimetulekut ning tagada laste võrdne kohtlemine, tõstes esimese ja teise lapse toetuse seniselt 80 eurolt 100 euroni. Lisaks muudetakse üksikvanema lapse toetuse suurus võrdseks lapsetoetuse suurusega pere esimese ja iga järgmise lapse kohta. Samuti suurendatakse riigi poolt makstavat elatisabi.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Kehtiva seaduse kohaselt on lapsetoetuse suurus pere esimese ja teise lapse kohta 80 eurot. Kolmanda ja iga järgmise lapse kohta on lapsetoetuse suurus 100 eurot. Üksikvanema lapse toetuse suurus on 80 eurot.

Kavandatava muudatuse kohaselt on lapsetoetuse suurus iga lapse kohta 100 eurot kuus. See tähendab 20-eurost kasvu esimese ja teise lapse kohta ning parandab seeläbi perede toimetulekut ja laste heaolu. Lisaks muudetakse üksikvanema lapse toetuse suurus võrdseks lapsetoetuse suurusega pere esimese ja iga järgmise lapse kohta, mis on 100 eurot kuus.

Samuti suurendatakse elatisabi seniselt 200 eurolt 300 eurole.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei sisalda uusi, vähetuntud ega võõrkeelseid termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei sätesta standardeid peretoetuste suurusele, see on riigi pädevuses. Eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Muudatus puudutab üle 260 000 lapse ning aitab kaasa laste vaesuse vähenemisele.

2025. aastal oli lastega leibkondi ligi 162 000 (262 517 last), üksikvanemaga peresid 23 600 ehk siis ligi 13% lastest. Ligi 3 %-l kõigist lastest puudub isakanne ehk üksikvanema lapse toetuse saajaid 7200-7800, sõltuvalt kuust. Ligi 5148 last saavad elatisabi.

Lapsetoetuste ühtlustamine aitab seda vähendada ning saadab ühiskonnale tugeva sõnumi laste võrdsest väärtustamisest.

7. Seaduse rakendamise seotud eeldatavad kulud

Rahandusministeeriumi varasemate arvutuste kohaselt toob muudatus kaasa riigieelarvelise lisakulu ca 55–60 miljonit eurot aastas. Tegemist on investeeringuga laste heaolusse ja sotsiaalsesse sidususse.

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks ei ole kavandatud rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 1. jaanuaril 2027. a.

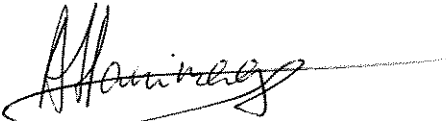
Helmen Kütt
Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni aseesimees

Jaak Aab
Riigikogu liige

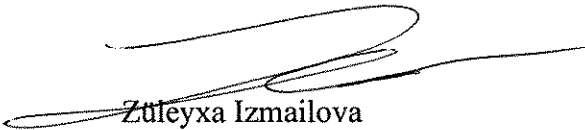
Ester Karuse
Riigikogu liige

Andre Hanimägi
Riigikogu liige

Tanel Kiik
Riigikogu liige

Züleyxa Izmailova
Riigikogu liige